

мають змогу прочитати, скачати книги зі шкільної програми, яких мало в шкільній бібліотеці або які зовсім відсутні. Педагоги, учні й батьки на сайті шкільної бібліотеки можуть знайти спеціальні добірки нових ресурсів і посилань на різні галузі шкільних дисциплін. Серед читачів популярними є новини про надходження книг, які з'явилися у фонді бібліотеки. Для обговорення літературних тем на сайті створено форум. Усі сторінки сайту логічно взаємопов'язані загальним дизайном і гіпертекстовими посиланнями.

### **Висновок**

Застосовуючи інноваційні форми роботи, можемо відзначити їх ефективність і прагнемо, щоб бібліотека стала важливим потужним чинником успішної реалізації медіаосвітніх стандартів нового покоління, охоплюючи інформаційні ресурси на традиційних і нових носіях.

### **Список використаних джерел**

1. Маніфест шкільних бібліотек ІФЛА/ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-ru.pdf>
2. Медіатека – простір для навчання й обміну думками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studway.com.ua/mediateka/>

---

## **Образ шкільної бібліотеки в соціальних мережах**

*Захарова Р. І., завідувачка бібліотеки  
Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 80  
Харківської міської громади*

---

Імідж бібліотеки, як і людини формується постійно впродовж усього періоду її діяльності та розвитку. Імідж бібліотеки – це її образ в очах користувачів, який відображає не тільки обличчя бібліотеки як живого організму, а також і її душу та серце. Уся діяльність бібліотеки підпорядкована одній меті – створенню ефективної бібліотеки майбутнього.

Поєднання традиційної культури спілкування через книгу та нових інформаційних технологій, це реальне майбуття нашої бібліотеки [6].

Маємо вже деякі досягнення: комп'ютеризація бібліотеки, залучення шкільної бібліотеки до світових інформаційних ресурсів, збільшення інформаційних можливостей бібліотеки, зростання попиту на бібліотечні послуги, ефективний і дієвий вплив на якість освітнього процесу.

Попереду ще досить великий об'єм роботи, зі значними матеріальними затратами, затратами часу, фізичних сил, інтелектуальних можливостей колективу. Ми працюємо над створенням *нового іміджу бібліотеки* як сучасного центру інформації. І всі учасники освітнього процесу впевнені, що це єдино правильний шлях у наших умовах.

Швидкий розвиток Інтернет-технологій змінює бібліотечну професію та бібліотеки, історія яких налічує не одне тисячоліття. Бібліотека ХХІ століття має новий імідж і новий стиль діяльності, використовує нетрадиційні засоби

інформаційних комунікацій. Змінюються і користувачі шкільної бібліотеки: сьогодні це учні нового покоління. І бібліотека, застосовуючи просте та давно відоме правило встановлення доброзичливого контакту й побудови діалогу з читачами, зростає разом із ними, розмовляє їхньою мовою. Значна частина інформації, якою користується сучасна людина, здобувається саме з медіапростору, що включає не лише засоби масової інформації, а й соціальні мережі, контент Інтернету тощо. Тож, якщо бібліотека хоче бути сучасною, орієнтованою на користувача, вона повинна зосередити увагу на соціальних медіа, на роботі в них. Соціальні мережі давно перетворилися на потужні рекламні майданчики. Зручний, корисний, практично, безкоштовний ресурс потрібно активно використовувати.

Для того щоб робота з читачами-учнями була ефективною, бібліотекарі постійно осучаснюють форми й методи роботи. Сьогодні необхідно активно рекламувати бібліотеки, просуваючи їх послуги, читання та книжки на різних соціальних медіамайданчиках. Іноді здається, що все неординарне вже вигадано та випробувано. Чи можна знайти більш цікавий та прийнятний для учнів формат взаємодії з бібліотекою? Так, звісно. Наприклад, використавши для цього сайт бібліотеки [3, с. 37].

#### *Вебсайт бібліотеки*

Одним із важливих напрямів діяльності бібліотеки є створення власного віртуального ресурсу (вебсайта), який є важливою складовою іміджу бібліотеки в інформаційному просторі. Він дозволяє реалізувати безліч можливостей: заохочення до читання; формування медіа- та інформаційної культури читачів; ознайомлення користувачів (учнів, педагогів, батьків, колег) із можливостями та діяльністю шкільної бібліотеки [2, с. 51; 3, с. 22].

Головною метою сайту є оперативне інформування шкільного колективу про бібліотечні навчально-методичні матеріали, які можуть бути використані для бібліотечно-інформаційного обслуговування освітнього процесу.

Сайт – це віртуальне обличчя шкільної бібліотеки. Створивши його й виставивши на всезагальний огляд, бібліотека стає активним учасником освітнього вебпроцесу, а не просто пасивним спостерігачем. Вона отримує практично необмежені можливості розповсюдження інформації, спілкування з колегами та однодумцями. Актуальні потреби та запити користувачів зумовлюють зміст сайту, ознайомитися з яким можна, коли відвідаєте сторінку «Подорож сайтом». Оцінка ефективності роботи бібліотеки є невід’ємною складовою взаємодії бібліотекаря та користувачів. Свої відгуки, коментарі, зауваження та пропозиції щодо покращення роботи бібліотеки користувачі можуть залишати на кожній сторінці сайту в полі «Коментарі». На кожній сторінці сайту ведеться статистика відвідувань за допомогою віджетів Revolver Maps та Flag counter, завдяки яким ми бачимо, які сторінки найбільш популярні серед користувачів. Аналізуючи кількість відвідувань сайту, можна зробити висновок, що вони значно перевищують кількість реальних відвідувань бібліотеки [3, с. 37]. За допомогою вебсайту користувач може відвідати її в будь-який зручний час, без вихідних і обідньої перерви. Кожну сторінку сайту та сайт у цілому оптимізовано за допомогою SEO-майстра, що дає можливість підвищити кількість відвідувань. Так, за останні три місяці маємо такі результати вебаналітики: загалом 2520 відвідувань, 1570 із яких є унікальними відвідувачами.

Аналізуючи джерела, за допомогою яких користувачі здійснюють перехід на сайт «Книгоград ХСШ № 80», виявили 62% від загального трафіка складають переходи з пошукових систем, 20% – URL-браузери, 18% – переходи з інших сайтів. Результати вебаналітики показують, що 78% відвідувань здійснено з комп'ютерів, 22% – зі смартфонів і планшетів. За результатами статистики запитів Яндекс Вебмайстер сайт «Книгоград ХСШ № 80» отримав знак «вибір користувачів».

### *Соціальні мережі*

Соціальні мережі – це платформа для побудови, відображення та організації соціальних відносин. Це структура, що базується на людських зв'язках або ж взаємних інтересах. Ними користуються 85% всіх Інтернет-користувачів у світі – це 1,2 млрд осіб. За останні роки кількість годин, які люди провели в соцмережах, збільшилася втричі. За статистикою, використання соціальних мереж – найпопулярніше заняття серед Інтернет-аудиторії, а одну з п'яти хвилин перебування в Інтернеті людина проводить у якійсь соціальній мережі.

Присутність бібліотеки в соціальних мережах не мода, а необхідність. Це ненав'язливий спосіб привернути увагу читачів і заохотити їх брати участь у житті бібліотеки. Тут можна публікувати новини, цікавинки, оперативно відповідати на запитання користувачів, проводити опитування, обмінюватися фото, нагадувати читачам про заборгованість. Соціальна мережа – це система друзів і груп, це об'єднання користувачів, які мають доступ до мережі, залежно від інтересів і географічного розташування, та використовують її з метою обміну думками, досвідом, актуальними медіаданими тощо. Групи та сторінки в соціальних мережах дозволяють залучити користувачів до діяльності бібліотеки, дають змогу досить швидко встановити неформальний контакт.

*Електронна пошта* – це не менш важливий інструмент професійної діяльності бібліотекарів, що залишається найнадійнішим, простим і безпечним засобом зв'язку будь-якої сучасної людини. Вона широко застосовується не лише для листування з друзями, колегами та партнерами, а й для інформаційної підтримки користувачів, реклами й послуг бібліотеки. За допомогою електронної пошти можна реєструватися на різних сайтах (наприклад, соціальних мережах), підписуватися на різні новини та інформаційні портали [4, с. 6].

Пошукова система Google має безліч можливостей для роботи, відпочинку й бізнесу. Для спілкування та взаємозв'язку з колегами сервіс Gmail вважаємо найбільш надійним, тому вже маємо обліковий запис [school80library@gmail.com](mailto:school80library@gmail.com).

У своїй роботі для тривалого та безпечного збереження інформації, необхідних документів, фотографій, відео- та аудіофайлів ми використовуємо *сервіс Google Drive*. Маючи акаунт Google, кожен користувач може мати свій власний канал на YouTube. Так, для представлення в Інтернеті відеофайлів ми створили *бібліотечний канал*, який має назву «Книгоград ХСШ № 80. Бібліотека г. Харків». Відеоматеріали бібліотеки розташовано в тематичному порядку, створено плейлисти: Буктрейлери; Віртуальні книжкові виставки; Відеоролики про бібліотеку. У наш час переважна кількість користувачів зосереджена на використанні соціальної мережі *Facebook*, яка є світовим лідером і найстарішою та найпопулярнішою у світі мережею. Українська аудиторія Facebook налічує майже 3 млн людей. Якби Facebook був країною, то посів би третє місце у світі за кількістю мешканців. З метою співпраці та розширення аудиторії користувачів ми на мережі Facebook створили *групу «Друзья книги»*. Також кожен відвідувач

бібліотеки отримав створену бібліотекарем *візитівку*, у якій розміщено інформацію «Ми у соціальних мережах». Це ненав'язливий спосіб привернути увагу читачів і заохотити їх брати участь у житті бібліотеки, отримувати новини та взаємодіяти з нею в соціальних медіа, а також вдалий спосіб поєднати фізичний простір бібліотеки з цифровим. Такі ж позначки розміщені на вході до бібліотеки, на стелажах і полицях.

Використання соціальних медіа допомагає змінити застарілий імідж книги й читання на новий, пов'язаний зі спілкуванням, отриманням задоволення, високим соціальним статусом, духом сучасності [3, С. 38].

#### *QR код – тренд в освіті*

QR-код (від англ. quick response – швидкий відгук) – це винайдений близько двадцяти років тому в Японії двовимірний штрих-код, який дозволяє кодувати будь-яку інформацію – текст, веб-посилання, номер телефону та багато чого іншого. QR-код візуально представлений у вигляді чорно-білого квадрата, що нагадує лабіринт [7].

Сервіс QR-кодів у бібліотеці – нова й перспективна технологія, орієнтована на залучення нових користувачів і розширення спектру бібліотечних дистанційних Інтернет-послуг [3, с. 37]. Головною перевагою QR-коду над звичайним штрих-кодом є можливість сканування звичайною камерою смартфона та великий обсяг інформації, що кодується. Готовий QR-код являє собою зображення у форматі JPG, яке можна розмістити на своєму вебресурсі, опублікувати в соціальній мережі, роздрукувати на будь-якій поверхні (папір, футболка, чашка, пластик тощо) та розмістити на стіні чи дошці або просто відкрити на своєму смартфоні й показати іншим.

Найбільшої популярності QR-коди набули серед користувачів мобільного зв'язку. Установивши програму-розпізнавач, абонент може миттєво заносити у свій телефон текстову інформацію, додавати контакти в адресну книгу, переходити по веб-посиланнях, відправляти SMS-повідомлення тощо. Саме активне використання в повсякденному житті, легкість зчитування та кодування, наявність смартфонів у більшості населення стали причиною популярності використання QR-кодів серед учителів і учнів для навчання [7]. Тому залучення технологій з використанням мобільного телефону в шкільній бібліотеці додатково піднесе авторитет бібліотеки як справжнього інформаційного центру.

Переваги використання QR-кодування (за І. Гуркаленко):

- дозволяє отримати миттєвий доступ до закодованої інформації;
- уміщує великі об'єми у відповідностей у невеликому зображенні;
- розміщує код на будь-якій рівній поверхні [2, С.2].

Отже, QR-коди в бібліотеці можна розглядати як інноваційну технологію, що дає змогу підвищити рівень бібліотечного обслуговування, як ефективний спосіб надання додаткової інформації для читача, сприяння популяризації книг, авторів і самої бібліотеки. QR-кодування є ефективним сервісом, оскільки забезпечує зв'язок між паперовими книгами та онлайн-світом, допомагає користувачам швидко отримувати доступ до потрібної інформації без необхідності вручну вводити запит на комп'ютері. Зарубіжний досвід доводить актуальність, зручність і запитуваність такого виду обслуговування серед користувачів [1, с.30].

З метою залучення школярів до читання творів із програмної літератури, яких обмаль у бібліотеці, на сайті «Книгоград ХСШ № 80» створено «Мобільну

бібліотеку». Тепер вони мають змогу за допомогою спеціального мобільного додатка у своєму смартфоні відсканувати за лічені хвилини QR-код потрібного твору та насолоджуватися читанням.

### **Висновок**

Ми приєднуємося до думки переважної більшості освітян, що лише в постійному пошуку, ретельному вивченні інтересів учнів і вчителів, індивідуальному підході до кожної особистості бібліотека може досягти успіху в задоволенні потреб читачів. Тільки беручи активну участь у житті колективу, розділяючи його нелегкі турботи, допомагаючи у вирішенні складних завдань навчання і виховання, бібліотека спроможна виконувати свою функцію: прищеплювати учням любов і повагу до книги [5].

### **Список використаних джерел**

1. Бондаренко В. Мобільні технології в бібліотеці: QR-код / В.Бондаренко // Бібліотечний вісник. – 2014. – № 6. – С. 32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/bv\\_2014\\_6\\_8%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/bv_2014_6_8%20(1).pdf).
2. Гуркаленко І. QR-код в роботі шкільної бібліотеки / І. Гуркаленко // Шкільний бібліотекар. – 2019. – № 4. – С. 2-4.
3. Захарова Р. Шкільна бібліотека в меді@просторі / Р. Захарова // Шкільний бібліотекар. – 2019. – № 11. – С. 37-38.
4. Новікова Д. Сервіси GOOGLE та конструктор сайтів WIX у роботі шкільного бібліотекаря / Д. Новікова // Шкільний бібліотекар. – 2019. – № 1. – С. 6.
5. Роль бібліотеки у формуванні інформаційного простору вчителя і учня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volochysk.com.ua/index.php/ua/738-rol>.
6. Таланчук О. Образ бібліотеки в соціальних мережах [Електронний ресурс] / О. Таланчук. – Режим доступу: [http://lib.khnu.km.ua/about\\_library/naukova\\_robota/2013/tal\\_obr.htm](http://lib.khnu.km.ua/about_library/naukova_robota/2013/tal_obr.htm).
7. Що таке QR-код та як його використовувати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://teach-hub.com/scho-take-qr-kod-ta-yak-joho-vykorystovuvaty-vchytelyu/>.
8. Що таке кібербулінг та як йому протистояти? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://netiquette.in.ua/2018/03/04/>.

---

## **Робота шкільної бібліотеки під час карантину та дистанційної освіти з розширення інформаційної бази в хмарному середовищі («бібліохабі»)**

*Романенко Н. А., завідувачка бібліотеки  
Харківського технічного ліцею № 173  
Харківської міської громади*

---

Сучасний світ – це світ інформації. Розвиток умінь і навичок роботи з інформаційними технологіями, а з іншого боку – критичного аналізу інформації – це одна зі складових серед основних життєвих компетентностей освіченої людини. «Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, критичне та відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку й